

диверсифікація туристичного продукту міст, впровадження громадських проектів та ініціатив, налагодження роботи туристсько-інформаційного центрів міст, формування мережі туристичної навігації.

Список використаних джерел та літератури:

1. Агентство розвитку Дніпра. – [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://dda.dp.ua>
2. Лелеченко А. П. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
3. Стратегія активізації туристичного потенціалу м.Дніпра на 2018-27 роки. – [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: http://dda.dp.ua/wp-content/uploads/2017/12/16_27.pdf
4. Програма економічного і соціального розвитку міста Дніпро. – [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://dniprorada.gov.ua>
5. Програма розвитку велоінфраструктури міста Дніпропетровська. – Дніпропетровськ, 2013. – 32 с. – [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: http://praslin.com.ua/files/ПРОГРАММА%20-%2029_07_13.pdf

*Теодорович Лариса Віталіївна,
кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму
НУ «Львівська політехніка»*

РОЗВИТОК ПРОБЛЕМНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

На сьогоднішній день в Україні сформувались окремі проблемні – депресивні та слаборозвинуті території, що характеризуються сповільненням соціально-економічного розвитку. Це призводить до зростання безробіття, зниження рівня доходів та реального споживання місцевого населення, посилює соціальну нерівність між міським і сільським населенням, призводить до зменшення кількості та густоти населення[1].

При виділенні проблемних регіонів використовують два основних підходи. Перший складається з оцінки ступеня кризової ситуації, виділяючи райони з глибоким постійним економічним занепадом, конфліктні території, регіони стихійних і техногенних катастроф. У другому підході виділяють головні об'єкти державної регіональної політики, наприклад, відсталі, прикордонні, старо-промислові регіони, райони нового освоєння.

Слаборозвинені (відсталі) регіони – території, що мають традиційно низький (порівняно з іншими регіонами країни) рівень економічного розвитку і життя населення. Для них характерні стагнація, або занепад економіки, низький рівень науково-технічного прогресу, панування відсталих екстенсивних технологій, підвищена бідність населення, здебільшого підвищена криміногенна ситуація, можливі етнічні, релігійні та інші конфлікти.

Депресивні регіони відрізняються від слаборозвинених тим, що вони, як правило, раніше були високорозвиненими, але в умовах науково-технічного прогресу почали відставати у своєму розвитку. Для них також характерні нижчі за середні по країні показники соціально-економічного розвитку, технологічна відсталість. Проте вони накопичили значний виробничий потенціал, мають досить розвинену інфраструктуру, якісні трудові ресурси [4].

Нині важливим завданням залишається забезпечення комплексного і збалансованого розвитку всіх регіонів України. Ще з кінця дев'яностих років минулого століття, формуючи державну регіональну політику, уряд України став зосереджувати увагу на проблемах певних територій. Але депресивність та відсталість розуміли на субрегіональному, місцевому рівні. Весь час увага зосереджувалась саме на політиці стосовно територій з соціально-економічними проблемами місцевого характеру, не йшлося про їхній регіональний розвиток у системі загальнонаціонального розвитку всіх територій держави. Не була сформована чітка програма, спрямована на подолання місцевої депресивності, не призначались асигнування чи фінансові зобов'язання [3].

Однією з галузей світової економіки, яка динамічно розвивається та стимулює економічне зростання, сприяє соціально-культурного розвитку, є туризм. В більшості країн, які стимулюють розвиток туризму, державна туристична політика проводиться в межах регіональних програм економічного розвитку і спрямована на те, щоб розвиток туризму сприяв економічному зростанню проблемних регіонів. Україні необхідна загальнонаціональна програма розвитку туризму, акцентована на проблемних територіях, адже регіональний аспект функціонування туристичної галузі має винятково важливе значення в економіці держави.

Регіональна туристична політика є комплексом заходів правового, економічного і організаційного порядку, підкріплена відповідними управлінськими інституціями, діяльність яких охоплює усі управлінські рівні та спрямована на узгодження місцевих, державних і бізнесових інтересів на ринку туристичних послуг. [2]

Для формування регіональних програм розвитку туризму та визначення перспектив в тому чи іншому регіоні необхідно зробити оцінку відповідності матеріально-технічної бази потенціалу туристичних ресурсів, а також попиту на певний туристичний продукт. Крім цього, слід враховувати та оцінювати туристичну інфраструктуру, транспортне сполучення, наявність (чи можливість залучення) кваліфікованих кадрів, безпеку туристів в регіоні, доступну цінову політику тощо. Також необхідно розуміти що капіталовкладення в туристичний бізнес становлять певний ризик для підприємців, оскільки туристичний попит підлягає сезонним коливанням та впливу політичних чинників.

Основними етапами формування регіональної туристичної політики повинні бути:

- оцінка природних та історико-культурних ресурсів як потенційних туристичних ресурсів;
- економічний аналіз і оцінка розвитку господарського комплексу регіону, виділення основних видів туризму;
- вибір типу базової стратегії структурних перетворень регіону;
- вироблення основних напрямів та механізмів реалізації.

З метою підвищення ефективності капіталовкладень і оптимального використання туристичних ресурсів при прийнятті рішень про виділення коштів на будівництво матеріально-технічної бази туризму було запропоновано наступну класифікацію всіх туристичних районів:

- райони, які мають великі туристичні ресурси, де туризм повинен стати домінуючою галуззю регіональної економіки;
- райони, які мають багаті туристичні ресурси, але в них туризм повинен розвиватися нарівні з іншими галузями;
- райони, які мають туристичні ресурси, але в яких розвиток туризму буде залежати від розвитку інших галузей.

Ця класифікація може лягти в основу планів будівництва матеріальної бази туризму [5].

Проаналізувавши особливості та оцінивши можливості території, можна обирати відповідні різновиди туристичної діяльності в регіоні.

Якщо в регіоні є місцевості з відповідними природними ресурсами (ліси, водойми, цікаві форми рельєфу чи мальовничі пейзажі) можна розвивати сільський зелений туризм, геотуризм, утилітарний туризм (риболовля, полювання, збирання грибів, ягід), кінний та велотуризм. При відсутності засобів розміщення можна організовувати авто- мото- кемпінги, наметові містечка.

Буручи до уваги етнічні відмінності регіонів України можна організовувати пізнавальні та гастрономічні тури, акцентуючи увагу туристів на місцевих традиціях, обрядах та кухні. Залучати до таких видів туризму можна не тільки музеї та ресторанні заклади, але й місцевих майстрів та звичайних мешканців, бажаючих за відповідну плату продемонструвати місцевий колорит, почастивавши чи розмістивши у себе гостей.

Практично у всіх регіонах можна знайти можливості для розвитку подієвого (івент-) туризму, спрямованого на відвідуванні культурних подій та заходів, які відбуватимуться у регіоні. Розвивати такий туризм досить перспективно, адже є можливість швидкої оборотності капіталу та високої прибутковості. Крім цього це матиме позитивний вплив на формування іміджу та популяризації регіону як місця відпочинку, сприятиме запровадженню культури організованого масового відпочинку, стимулюватиме розвитку інших сфер діяльності та зростанні кількості робочих місць.

Звичайно, розпочинати туристичну діяльність в кожному регіоні потрібно з просвітницької роботи серед місцевого населення, проводячи консультації в громадах, а також тренінги з планування розвитку туризму для обраних лідерів громади. які здобувши нові знання, зможуть передавати їх місцевим активістам туристичного бізнесу.

Крім цього туризму у регіоні повинен базуватись на засадах сталого розвитку. Управління сталим розвитком туризму слід будувати, виходячи з таких принципів як:

- 1) залучення населення до планування та управління туризмом;
- 2) орієнтація на цілі, що забезпечують зв'язок між елементами, при якому зберігаються довгострокові перспективи розвитку;
- 3) забезпечення екологічної стійкості шляхом сумісності розвитку з підтриманням базових екологічних процесів, біологічних ресурсів та біологічного різноманіття;
- 4) соціальна і культурна стійкість, яка забезпечує збереження культурних цінностей, традицій та місцевої самобутності;
- 5) економічна стійкість, яка забезпечує економічну ефективність розвитку, а також збереження та можливість використання ресурсів майбутніми поколіннями;
- 6) моніторинг факторів внутрішнього та зовнішнього середовища;
- 7) регулювання та обмеження масштабів туристичної діяльності до оптимальної величини;
- 8) платне використання туристичних ресурсів, співвимірне з їх цінністю;

9) відповідальність за порушення норм та умов використання туристичних ресурсів;

10) ефективна участь та взаємодія державних (центральных, регіональних та місцевих), громадських та бізнес-організацій в регулюванні сталого розвитку туризму.

Список використаних джерел та літератури:

1. Завадських Г.М. Диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України та шляхи їх зниження /Завадських Г.М. //Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) №2(26), м. Мелітополь, 2014. – С. 76–79.

2. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О.О. Любіцева- 3-тє вид., переробл. доп. – К.: Альтерпрес, 2005. – 436 с.

3. Максименко С. Подолання диспропорцій у розвитку регіонів в Україні – виклики та можливості / Сергій Максименко. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/0B_dGB2YS6enfMmV3ckRFTmlXdGs/view

4. Регіональна економіка: Підручник /за ред. Є.П. Качана. – К.: Знання, 2011. – 670 с.

5. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія./ Н.В. Фоменко. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

*Ткачук Леоніла Миколаївна,
кандидат географічних наук, доцент
Національний авіаційний університет*

АКТУАЛЬНА ГЕОПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ ЯК ЧИННИК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Туризм є одним із найбільших і найдинамічніших секторів світової економіки. Разом з тим нестабільна міжнародна та внутрішньополітична ситуація в деяких державах, військові конфлікти різного масштабу або загроза їх виникнення, тероризм, етнічні та релігійні колізії завдають значної шкоди туристичному бізнесу. Зазначені події спричиняють суттєві зміни у розподілі потоків подорожуючих, а отже виявляються чинником регіонального розвитку для територій, що спеціалізуються на туристичній діяльності. Масштаби і характер їх впливу в окремих країнах і регіонах різняться та залежать від багатьох чинників, це вимагає не тільки пильної уваги практиків туристичного бізнесу, але й теоретичного осмислення. Окреслена проблематика розглядається у роботах українських та іноземних